

Prof. nadzw. dr hab. Andrzej Olejko
Raciborsko 344
32 020 Wieliczka

Raciborsko 20 XII 2020 r.

RECENZJA

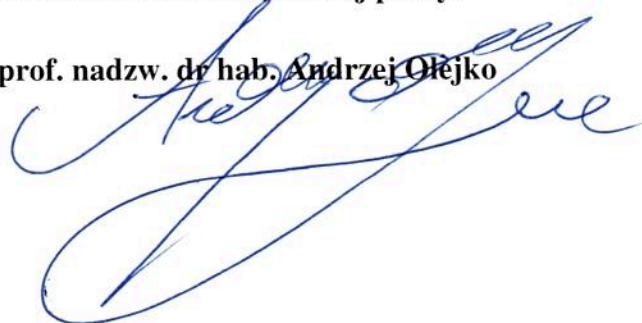
Rozprawy doktorskiej

**„Parafia Kamień koło Rudnika nad Sanem w latach 1907-1939 na tle jej wieloetnicznego
i religijno-kulturowego środowiska”**

autorstwa Marka Story

**Oświadczam, że recenzję wykonałem zgodnie z posiadaną wiedzą oraz nie mam
żadnej wiedzy, abym był w konflikcie interesów w odniesieniu do recenzowanej pracy.**

prof. nadzw. dr hab. Andrzej Olejko

Przedstawiona mi do recenzji naukowej rozprawa, jest oryginalnym i pionierskim dziełem autora regionalisty, która należy do problematyki historycznej z dziedziny tzw. monografii „małych ojczyzn”. Całość tekstu liczy 371 stron wraz z bibliografią, wydrukowanych obustronnie. Tekst rozprawy nie zawiera ilustracji.

W swej strukturze, praca zawiera oprócz spisu treści, wykazu skrótów, spisu tabel i bibliografii, wstęp, sześć rozdziałów i zakończenie. Kompozycja rozprawy jest zatem prawidłowa. Tekst jest napisany dobrym językiem i tym samym jest przejrzysty dla każdego odbiorcy. Autor w swym opracowaniu przybliżył każdemu odbiorcy w wyczerpujący sposób wiadomości na temat powstania jak i rozwoju Parafii Kamień koło Rudnika nad Sanem, w czasookresie 1907-1939. Zakres terytorialny pracy zaznaczony w tytule rozprawy dotrzymany został przez autora, który decydując się na napisanie jej podjął się wypełnienia swoistego rodzaju luki występującej dotąd w regionalnej historiografii.

Rozdział pierwszy zatytułowany „Dzieje wsi przynależnych po 1907 roku do parafii Kamień” zawiera rys historyczny przemian zachodzących w regionie ujścia Sanu do Wisły. Autor płynnie przedstawił tak położenie geograficzne jak i kwestie administracyjne oraz demograficzne na pograniczu dawnej Galicji i Królestwa Polskiego z uwzględnieniem aspektu administracji państwowej i kościelnej do roku 1907, umiejscawiając opisywane treści na tle polityki tamtej epoki. Wprowadzenie do rozdziału siedmiu tematycznych tabel pozwala na wyrobienie sobie opinii na temat zarówno umiejętności warsztatowych autora jak i opisywanego przezeń „kolorytu narodowościowego” i relacji pomiędzy ludnością polską, niemiecką i żydowską w regionie. Na 70 stronach autor w ciekawy sposób wprowadził do kolejnego rozdziału, niejako rozpalając uwagę czytającego tym co ma w nim się znaleźć.

W rozdziale drugim „Powstanie i rozwój parafii Kamień”, autor na 30 stronach wzbogaconych pięcioma tabelami opisał historię parafii do 1939 r. z szczególnym uwzględnieniem zasięgu terytorialnego i podstaw materialnych funkcjonowania parafii. Wprowadzone do tekstu tabele w profesjonalny sposób uzupełniają zapis słowny, rzucając bardzo ciekawe światło na wybrane w nich przez autora wątki. Rozdział pokazuje dobry warsztat naukowy autora, który nie bał się sięgnąć po szeroką bazę źródłową, czego dowodem jest zestawienie bibliograficzne, do czego jeszcze wrócę.

Rozdział trzeci zatytułowany „Miejsca kultu bożego na terenie parafii”, zawiera 66 stron, na których znaleźć można spis nie tylko świątyni i cmentarzy, ale także innych form kultu chrześcijańskiego występujących na terenie parafii. Autor osobno zaprezentował świątynie rzymskokatolickie a osobno zaś ewangelickie, w podobny sposób podchodząc do

omówienia regionalnych nekropoli. Lektura rozdziału pozwala wyrobić sobie czytelnikowi pogląd na znaczenie religijności w skali jednego powiatu jak i jest dobrym przewodnikiem po miejscach kultu religijnego na opisywanym terenie. Pozwala też czytelnikowi płynnie poruszać się po opisywanej „małej ojczyźnie”.

Rozdział piąty pt. „Życie religijno moralne wiernych” oraz szósty pt. „Organizacje i zespoły religijne” liczą pierwszy 68 stron zaś drugi 41 stron, i są tymi gdzie autor zaprezentował „krajobraz badawczy”, w którym można napotkać szerokie spectrum duchowości, etnografii jak i socjologicznego spojrzenia na opisywaną tematykę. Zaprezentowany w nich ciekawy materiał uzupełniony aż 16 tabelami pokazuje nie tylko dobry styl pisarski autora lecz i „smaczki regionalne”. Cieszy fakt, że udało się autorowi wyważyć w prezentowanym materiale dążenie do „złotego środka” i że poszedł tym wyważonym śladem swych rozważań. Pokazał tym samym, że praca ma swój klimat, że jest oryginalna i że w przyszłości może stanowić dobry materiał poglądowy dla kolejnych badaczy idących śladem tej tematyki.

Krótkie, dwustronicowe zakończenie zamyka recenzowaną rozprawę. Osobiście tu wolałbym by została zaprezentowana imponująca 27 stronicowa bibliografia, dzięki czemu rozprawa byłaby już w tej wersji „formą książkową”, ale mniemam, że to autor uczyni w chwili gdy będzie kierował ją do druku. Podobnie ma się rzecz do spisu tabel.

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska zawiera oryginalne analizy, zestawienia oraz ciąg faktograficzny dotyczący zdarzeń i miejsc z rejonu pogranicza dawnych dwóch zaborów. Stanowi tym samym cenny wkład do historii „małej ojczyzny” autora. Całość rozprawy stanowi podsumowanie oryginalnych w treści i kompozycji dociekań Autora, który w oparciu o bardzo bogatą bibliografię zaprezentował w udany sposób efekt swoich długich badań.

W ramach podsumowania uważam, że rozprawa doktorska autorstwa Marka Story spełnia wymogi stawiane przez pracami naukowymi tego typu i rekomenduję ją do dalszego procedowania, w ramach zamknięcia przewodu doktorskiego jak i popieram myśl wydania jej w przyszłości drukiem.

Prof. nzw dr hab. Andrzej Olejko